Radosława Górska

Słowniczek wyrazów obcych

dla ambitnych licealistów
i olimpijczyków

BEZPŁATNA PRÓBKA · 20 HASEŁ

W SŁOWNICZKU

- Znaczenia i etymologia
- Poprawna wymowa
- Łączliwość wyrazowa
- Synonimy i wyrazy bliskoznaczne
- Typowe błędy językowe
- Przykłady użycia

Słowa, które prawie pasują

Najwięcej punktów traci się nie na słowach, których się nie zna, lecz na tych, które zna się prawie.

Autorytatywny to nie autorytarny, kontestować to nie kwestionować, a oportunista wcale nie stawia oporu. Takie pomyłki brzmią w wypracowaniu poważnie – i właśnie dlatego są tak kosztowne.

W tej próbce znajdziesz 20 pełnych haseł ze „Słowniczka wyrazów obcych". Wybrałam te, przy których uczniowie najczęściej się mylą. Każde hasło prowadzi od znaczenia do gotowego, poprawnego zdania o lekturze.

JAK CZYTAĆ HASŁO

1. Informacje gramatyczne
2. Znaczenie
3. Pochodzenie
4. Warto wiedzieć
5. Bliskoznaczne
6. Przeciwstawne
7. Wyrazy pokrewne
8. Typowe połączenia
9. Łączliwość i poprawność
10. Przykład użycia w wypowiedzi

Najważniejsze jest pole „Warto wiedzieć" – wyróżnione w hasłach kolorem. Mówi wprost, z czym słowa nie mylić i kiedy go nie używać. Hasła oznaczone jako słownictwo specjalistyczne trzeba przede wszystkim rozumieć; pozostałe warto wprowadzić do własnych wypowiedzi.

ADAPTACJA

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. ż.; D. lp. adaptacji.

Znaczenie: przystosowanie do innych warunków lub funkcji; w sztuce: przekształcenie utworu na potrzeby innego medium oraz powstałe w ten sposób dzieło.

Pochodzenie: od łac. adaptare – „przystosowywać, dopasowywać".

> **Warto wiedzieć:** adaptacja artystyczna może zmieniać środki wyrazu i interpretację pierwowzoru. Nie należy mylić czasowników adaptować i adoptować.

Bliskoznaczne: przystosowanie, dostosowanie; ekranizacja – adaptacja filmowa; opracowanie sceniczne – adaptacja teatralna.

Wyrazy pokrewne: adaptować, zaadaptować, adaptacyjny.

Typowe połączenia: przygotować adaptację powieści; porównać adaptację z pierwowzorem; przeanalizować zmiany w adaptacji; ocenić wierność adaptacji; odczytać adaptację jako interpretację; osadzić adaptację w nowym kontekście.

Łączliwość i poprawność: adaptacja czego? powieści, dramatu; adaptacja do czego? do nowych warunków; adaptacja czego na co? budynku na biuro. Nie: adaptacja budynku pod biuro.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Porównując „Lalkę" z jej adaptacją filmową, warto uwzględnić nie tylko fabułę, lecz także sposób przedstawienia Wokulskiego.

AUTORYTATYWNY

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: przymiotnik.

Znaczenie: wiarygodny i kompetentny, oparty na uznanym autorytecie; także wypowiadany z pewnością i stanowczością.

Pochodzenie: od autorytet, ostatecznie od łac. auctoritas – „powaga, znaczenie".

> **Warto wiedzieć:** autorytatywny nie znaczy autorytarny: pierwszy wiąże się z wiarygodnością, drugi z narzucaniem władzy.

Bliskoznaczne: miarodajny, kompetentny, wiarygodny; stanowczy – o sposobie wypowiedzi.

Wyrazy pokrewne: autorytatywność, autorytatywnie, autorytet.

Typowe połączenia: wydać autorytatywną opinię; wypowiedzieć się autorytatywnie; uznać źródło za autorytatywne; powołać się na autorytatywne opracowanie; nadać wypowiedzi autorytatywny ton; zakwestionować autorytatywny sąd.

Łączliwość i poprawność: autorytatywna opinia, wypowiedź; autorytatywny ton, sąd, ekspert; autorytatywne źródło, opracowanie. Nie mylić z autorytarny.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Narrator może formułować sądy w sposób autorytatywny, lecz ich trafność nadal wymaga oceny w świetle całego utworu.

CENZURA

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. ż.; D. lp. cenzury.

Znaczenie: kontrola treści przeznaczonych do rozpowszechniania, połączona z możliwością ich ograniczania, zmieniania lub zakazywania.

Pochodzenie: od łac. censura – „osąd, urząd cenzora".

> **Warto wiedzieć:** cenzury nie należy mylić z cezurą.

Bliskoznaczne: kontrola publikacji; ingerencja w treść wypowiedzi – pojęcie szersze.

Przeciwstawne: wolność słowa, swoboda wypowiedzi – zależnie od kontekstu.

Wyrazy pokrewne: cenzor, cenzurować, autocenzura.

Typowe połączenia: wprowadzić cenzurę; poddać utwór cenzurze; zaostrzyć cenzurę; ominąć ograniczenia cenzury; sprzeciwić się cenzurze; wykazać wpływ cenzury na twórczość.

Łączliwość i poprawność: cenzura polityczna, obyczajowa, prewencyjna; cenzura prasy, książek, wypowiedzi; podlegać cenzurze; walczyć z cenzurą.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** W „Roku 1984" Orwella cenzura jest jednym z mechanizmów kontroli społeczeństwa, ponieważ władza decyduje o dostępie do informacji.

DYSTOPIA

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. ż.; D. lp. dystopii.

Znaczenie: obraz niepożądanego, opresyjnego porządku społecznego; także utwór przedstawiający taki świat.

Pochodzenie: z ang. dystopia; od gr. dys- – „zły" i tópos – „miejsce".

> **Warto wiedzieć:** dystopia zwykle pełni funkcję ostrzegawczą, bo rozwija niepokojące tendencje obecne w rzeczywistości. Nie musi rozgrywać się w przyszłości. Antyutopia polemizuje z konkretnym projektem idealnego ładu; zakresy obu pojęć często się pokrywają.

Bliskoznaczne: antyutopia (w części ujęć); negatywna wizja społeczeństwa.

Przeciwstawne: utopia.

Wyrazy pokrewne: dystopijny.

Typowe połączenia: odczytać utwór jako dystopię; ukazać dystopijny świat; analizować ostrzegawczą funkcję dystopii; zestawić dystopię z utopią.

Łączliwość i poprawność: dystopia literacka, polityczna; świat dystopijny; wizja dystopijna.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** „Rok 1984" George'a Orwella jest dystopią, w której kontrola, manipulacja językiem i fałszowanie przeszłości podporządkowują jednostkę władzy.

DYWAGOWAĆ

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: czasownik niedokonany; 1. os. lp. dywaguję.

Znaczenie: mówić lub pisać o czymś długo i rozwlekle, oddalając się od sedna sprawy.

Pochodzenie: z łac. divagari – „błąkać się".

> **Warto wiedzieć:** wyraz zwykle ocenia wypowiedź jako rozwlekłą. Dygresja może być funkcjonalnym zabiegiem kompozycyjnym, więc nie każda jest dywagacją. Użycie w znaczeniu „dyskutować" bywa kwestionowane, dlatego w tym sensie lepiej powiedzieć dyskutować.

Bliskoznaczne: rozwodzić się, odbiegać od tematu.

Przeciwstawne: mówić zwięźle i rzeczowo.

Wyrazy pokrewne: dywagacja, dywagacje.

Typowe połączenia: dywagować o przyszłości; snuć dywagacje; przerwać dywagacje; zamiast dywagować, przedstawić argument.

Łączliwość i poprawność: dywagować o czymś, nad czymś; jałowe, rozwlekłe dywagacje.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Dygresje narratora „Beniowskiego" Juliusza Słowackiego to nie jałowe dywagacje, lecz świadoma gra z czytelnikiem i polemika z krytykami.

JUWENALIA

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, tylko w lm.; D. juwenaliów.

Znaczenie: coroczne święto studentów.

Pochodzenie: z łac. Iuvenalia – „igrzyska młodzieży".

> **Warto wiedzieć:** nazwa nawiązuje do starożytności, ale współczesne święto ma inny charakter. Nie mylić z juwenilia („młodzieńcze utwory").

Bliskoznaczne: święto studentów, żakinada.

Wyrazy pokrewne: juwenaliowy.

Typowe połączenia: organizować juwenalia; otworzyć juwenalia.

Łączliwość i poprawność: krakowskie juwenalia; program juwenaliów.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Symboliczne przekazanie studentom kluczy do miasta podczas juwenaliów przypomina karnawałowe odwrócenie hierarchii.

KONCEPT

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. m. nieżywotny; D. lp. konceptu.

Znaczenie: pomysł, zamysł; w literaturze: zaskakujący, dowcipny pomysł artystyczny, np. paradoksalne porównanie.

Pochodzenie: z łac. conceptus – „pojęcie, ujęcie".

> **Warto wiedzieć:** koncept to pojedynczy pomysł, a konceptyzm – barokowa poetyka zbudowana na takich pomysłach. Nie mylić konceptu z koncepcją.

Bliskoznaczne: pomysł, inwencja; dowcip.

Wyrazy pokrewne: konceptyzm.

Typowe połączenia: wpaść na koncept; oprzeć utwór na zaskakującym koncepcie.

Łączliwość i poprawność: barokowy, poetycki koncept.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** W „Niestatku" Jana Andrzeja Morsztyna koncept polega na wyliczeniu rzeczy niemożliwych, które spełnią się prędzej niż stałość kobiety.

KONTAMINACJA

SŁOWNICTWO SPECJALISTYCZNE

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. ż.; D. lp. kontaminacji.

Znaczenie: skrzyżowanie dwóch wyrazów lub wyrażeń, dające nową, często błędną formę; w literaturze: połączenie wątków z różnych źródeł.

Pochodzenie: z łac. contaminatio – „zmieszanie".

> **Warto wiedzieć:** kontaminacja frazeologiczna to częsta przyczyna błędów. Bywa też świadomym zabiegiem twórczym.

Bliskoznaczne: skrzyżowanie wyrażeń.

Wyrazy pokrewne: kontaminować.

Typowe połączenia: rozpoznać kontaminację frazeologiczną; wyjaśnić mechanizm kontaminacji.

Łączliwość i poprawność: kontaminacja frazeologiczna, składniowa.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Błędne „przywiązywać uwagę" jest kontaminacją związków „przywiązywać wagę" i „zwracać uwagę".

KONTESTOWAĆ

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: czasownik niedokonany; 1. os. lp. kontestuję.

Znaczenie: wyrażać sprzeciw wobec przyjętych norm, poglądów lub porządku.

Pochodzenie: z fr. contester.

> **Warto wiedzieć:** kwestionować to podawać w wątpliwość, a kontestować – otwarcie się przeciwstawiać.

Bliskoznaczne: sprzeciwiać się, buntować się.

Przeciwstawne: akceptować, afirmować.

Wyrazy pokrewne: kontestacja, kontestator.

Typowe połączenia: kontestować porządek społeczny; kontestować autorytety.

Łączliwość i poprawność: kontestować coś (B.); kontestująca młodzież.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Józio z „Ferdydurke" Witolda Gombrowicza kontestuje formę narzuconą mu przez profesora Pimkę.

LEGITYMIZOWAĆ

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: czasownik niedokonany; 1. os. lp. legitymizuję.

Znaczenie: uznawać lub przedstawiać coś (zwłaszcza władzę, decyzję) jako prawomocne i uzasadnione.

Pochodzenie: z łac. średniowiecznej legitimare – „uznawać za zgodne z prawem".

> **Warto wiedzieć:** nie mylić z legitymować („sprawdzać tożsamość"). Legitymizacja może być prawna, polityczna lub moralna.

Bliskoznaczne: uprawomocniać, sankcjonować.

Przeciwstawne: delegitymizować, podważać prawomocność.

Wyrazy pokrewne: legitymizacja.

Typowe połączenia: legitymizować władzę; legitymizować istniejący porządek.

Łączliwość i poprawność: legitymizować coś (B.); legitymizacja władzy.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** W „Folwarku zwierzęcym" George'a Orwella świnie legitymizują swoją władzę, po cichu zmieniając treść przykazań.

MARAZM

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. m. nieżywotny; D. lp. marazmu.

Znaczenie: stan zastoju, apatii i bierności; brak inicjatywy i rozwoju.

Pochodzenie: z gr. marasmós – „więdnięcie, wyczerpanie".

> **Warto wiedzieć:** stagnacja to zastój, a marazm dodatkowo akcentuje apatię i niemoc. Wyraz nie oznacza odpoczynku.

Bliskoznaczne: zastój, apatia, bezwład.

Przeciwstawne: ożywienie, aktywność.

Typowe połączenia: popaść w marazm; pogrążyć się w marazmie; wyrwać się z marazmu.

Łączliwość i poprawność: marazm społeczny, intelektualny; ogólny marazm.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Chocholi taniec w „Weselu" Stanisława Wyspiańskiego jest obrazem zbiorowego marazmu: ruch tańczących jest jałowy i niczego nie zmienia.

OPORTUNIZM

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. m. nieżywotny; D. lp. oportunizmu.

Znaczenie: dostosowywanie poglądów i postępowania do okoliczności dla osobistych korzyści, kosztem wierności zasadom.

Pochodzenie: od łac. opportunus – „dogodny".

> **Warto wiedzieć:** wyraz silnie ujemny. Oportunizm nie oznacza stawiania oporu (częsty błąd). Konformizm to dostosowanie się do grupy, niekoniecznie interesowne.

Bliskoznaczne: koniunkturalizm, wyrachowanie, bezideowość.

Przeciwstawne: pryncypialność, wierność zasadom.

Wyrazy pokrewne: oportunista, oportunistyczny.

Typowe połączenia: kierować się oportunizmem; zarzucić komuś oportunizm; porzucić zasady dla korzyści; popierać silniejszą stronę.

Łączliwość i poprawność: oportunizm polityczny, życiowy; postawa oportunistyczna.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** W „Granicy" Zofii Nałkowskiej Zenon Ziembiewicz stopniowo porzuca przekonania dla kariery, co pozwala analizować oportunizm jako proces.

QUI PRO QUO

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: wyrażenie rzeczownikowe, r. n., nieodmienne; wym. [kwi pro kwo].

Znaczenie: zabawne nieporozumienie wynikające z pomylenia osób lub błędnego zrozumienia czyichś słów.

Pochodzenie: łac. qui pro quo – „jeden zamiast drugiego".

> **Warto wiedzieć:** qui pro quo jest źródłem komizmu sytuacyjnego, zwłaszcza w komedii omyłek. Nie należy go mylić z quid pro quo – „coś za coś".

Bliskoznaczne: komiczna pomyłka, nieporozumienie.

Typowe połączenia: doprowadzić do qui pro quo; wywołać zabawne qui pro quo; wyjaśnić qui pro quo; oprzeć intrygę na qui pro quo.

Łączliwość i poprawność: zabawne, komiczne qui pro quo; seria qui pro quo.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** W „Komedii omyłek" Williama Szekspira intryga opiera się na qui pro quo: dwie pary bliźniaków są stale ze sobą mylone.

REPREZENTATYWNY

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: przymiotnik.

Znaczenie: mający cechy typowe dla grupy, epoki lub zjawiska i dlatego dobrze je ilustrujący.

Pochodzenie: od łac. repraesentare – „przedstawiać".

> **Warto wiedzieć:** nie mylić z wyrazem reprezentacyjny („okazały, oficjalny"). Reprezentatywny nie znaczy „najwybitniejszy".

Bliskoznaczne: typowy, charakterystyczny, znamienny.

Przeciwstawne: niereprezentatywny, nietypowy.

Wyrazy pokrewne: reprezentatywność.

Typowe połączenia: wybrać reprezentatywny przykład; uznać bohatera za reprezentatywnego dla pokolenia.

Łączliwość i poprawność: reprezentatywny dla epoki, środowiska; reprezentatywny przykład, utwór.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Bohaterowie „Kamieni na szaniec" Aleksandra Kamińskiego są reprezentatywni dla pokolenia Kolumbów.

RETARDACJA

SŁOWNICTWO SPECJALISTYCZNE

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. ż.; D. lp. retardacji.

Znaczenie: w literaturze: celowe spowolnienie lub wstrzymanie akcji, np. przez opis, dygresję lub wtrąconą opowieść.

Pochodzenie: z łac. retardatio – „opóźnienie".

> **Warto wiedzieć:** nie każdy rozbudowany opis jest retardacją, bo istotna jest funkcja opóźniająca. Retrospekcja cofa akcję, a retardacja ją wstrzymuje.

Bliskoznaczne: spowolnienie akcji.

Przeciwstawne: przyspieszenie akcji.

Wyrazy pokrewne: retardacyjny.

Typowe połączenia: zastosować retardację; wprowadzić retardację przed rozstrzygnięciem; spotęgować napięcie przez retardację.

Łączliwość i poprawność: retardacja akcji; zabieg retardacyjny.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** W „Odysei" Homera opowieść o pochodzeniu blizny, wtrącona w scenę rozpoznania Odyseusza przez Eurykleję, to klasyczny przykład retardacji.

SENTYMENT

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. m.; D. lp. sentymentu.

Znaczenie: uczuciowe przywiązanie do osoby, miejsca, przedmiotu lub wspomnienia, często związane z ciepłym wspominaniem przeszłości.

Pochodzenie: od fr. sentiment – „uczucie", ostatecznie od łac. sentire – „czuć".

> **Warto wiedzieć:** sentyment nie jest tym samym co resentyment, który oznacza trwałą urazę i wrogie nastawienie wynikające z poczucia krzywdy lub bezsilności.

Bliskoznaczne: przywiązanie, ciepłe uczucie, nostalgia – w niektórych kontekstach.

Przeciwstawne: niechęć, obojętność – zależnie od kontekstu.

Wyrazy pokrewne: sentymentalny, sentymentalnie, sentymentalizm.

Typowe połączenia: darzyć kogoś sentymentem; mieć sentyment do miejsca; zachować sentyment do pamiątki; wracać z sentymentem do wspomnień; budzić sentyment.

Łączliwość i poprawność: sentyment do kogoś lub czegoś; szczególny, dawny sentyment; darzyć sentymentem; sentymentalne wspomnienie.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Powrót do rodzinnego domu może uruchamiać sentyment, który wpływa na sposób oceniania przeszłości przez bohatera.

SZAFOWAĆ

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: czasownik niedokonany; 1. os. lp. szafuję.

Znaczenie: przenośnie: rozporządzać czymś rozrzutnie, zbyt łatwo lub bez dostatecznej rozwagi.

Pochodzenie: od dawnego szafarz, szafować – „rozdzielać, gospodarować".

> **Warto wiedzieć:** czasownik zwykle ma odcień krytyczny. Nie jest tym samym co szermować, które oznacza posługiwanie się hasłami, argumentami lub ideami w sporze.

Bliskoznaczne: rozdawać, rozrzutnie dysponować, nadużywać – zależnie od przedmiotu.

Przeciwstawne: oszczędzać, dozować – zależnie od kontekstu.

Wyrazy pokrewne: szafunek; szafarz – historycznie związany.

Typowe połączenia: szafować obietnicami; szafować pochwałami; szafować pieniędzmi; szafować oskarżeniami; szafować cudzym życiem; nieostrożnie szafować słowami.

Łączliwość i poprawność: szafować czym? obietnicami, pochwałami, pieniędzmi, oskarżeniami, życiem; czasownik łączy się z narzędnikiem.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Bohater, który szafuje wielkimi słowami, może próbować zastąpić efektowną deklaracją brak rzeczywistego działania.

TAUTOLOGIA

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. ż.; D. lp. tautologii.

Znaczenie: powtórzenie tej samej treści innymi słowami, które nie wnosi nowej informacji; w logice: zdanie prawdziwe wyłącznie na mocy swojej budowy.

Pochodzenie: z gr. tautología, od tautó – „to samo" i lógos – „słowo".

> **Warto wiedzieć:** w wypowiedzi tautologia jest zwykle błędem stylistycznym, ale świadome powtórzenie w utworze literackim (repetycja, anafora) pełni funkcję artystyczną. Tautologia logiczna nie jest błędem.

Bliskoznaczne: zbędne powtórzenie; pleonazm – w szerokim ujęciu; masło maślane (potocznie).

Wyrazy pokrewne: tautologiczny, tautologicznie.

Typowe połączenia: dostrzec tautologię w wypowiedzi; wyeliminować zbędną tautologię; uniknąć tautologicznego powtórzenia; odróżnić tautologię od celowej repetycji.

Łączliwość i poprawność: tautologia stylistyczna, logiczna; tautologiczne powtórzenie; unikać tautologii.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Teza „Bohater jest samotny, ponieważ nie ma nikogo bliskiego" to tautologia: druga część zdania nie uzasadnia pierwszej, lecz ją powtarza.

TRANSGRESJA

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: rzeczownik, r. ż.; D. lp. transgresji.

Znaczenie: przekraczanie granic – norm moralnych, społecznych, artystycznych lub własnych możliwości.

Pochodzenie: z łac. transgressio – „przekroczenie".

> **Warto wiedzieć:** transgresja może prowadzić do rozwoju albo do zniszczenia. Nie należy jej mylić z transcendencją. Mówiąc o transgresji, trzeba wskazać, jaką granicę przekroczono.

Bliskoznaczne: przekraczanie granic; przełamywanie ograniczeń; bunt – nie zawsze oznacza rzeczywiste przekroczenie granicy.

Przeciwstawne: podporządkowanie normom.

Wyrazy pokrewne: transgresyjny.

Typowe połączenia: dokonać transgresji; przekroczyć granicę moralną; odczytać czyn bohatera jako transgresję; analizować konsekwencje transgresji.

Łączliwość i poprawność: transgresja moralna, społeczna, artystyczna; akt transgresji; działanie transgresyjne.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Zbrodnia Raskolnikowa w „Zbrodni i karze" Fiodora Dostojewskiego jest transgresją: bohater świadomie przekracza granicę moralną, by sprawdzić własną teorię.

VICE VERSA

SŁOWNICTWO DO CZYNNEGO OPANOWANIA

Informacje gramatyczne: wyrażenie przysłówkowe, nieodmienne; wym. [wice wersa].

Znaczenie: i odwrotnie; na odwrót – zależność zachodzi także po zamianie jej elementów miejscami.

Pochodzenie: łac. vice versa – „na odwrót".

> **Warto wiedzieć:** wyrażenie nie oznacza „tak samo" ani „również". Używamy go, gdy jasne jest, które dwa elementy zamieniają się miejscami.

Bliskoznaczne: i odwrotnie, na odwrót; wzajemnie – w odpowiednim kontekście.

Typowe połączenia: analizować wpływ jednostki na społeczeństwo i vice versa; badać oddziaływanie literatury na kulturę i vice versa.

Łączliwość i poprawność: zwykle po spójniku i: ... i vice versa. Pisownia rozdzielna.

> **Przykład użycia w wypowiedzi:** Literatura kształtuje wyobrażenia społeczne i vice versa: zmiany społeczne wpływają na to, o czym i jak piszą twórcy.

Pełna wersja słowniczka

441 haseł od A do Z, w tym 95 terminów specjalistycznych.

196 stron: znaczenia, pochodzenie, typowe połączenia, wskazówki poprawnościowe i przykłady użycia w wypowiedziach o lekturach.

Aneks o błędach argumentacyjnych i chwytach erystycznych oraz bibliografia.

Licencja osobista: 65 zł
Dla ucznia, rodzica lub nauczyciela na własny użytek.

Licencja dla szkoły: 199 zł
Dla nauczycieli i uczniów jednej szkoły.

zapiskipolonistki.pl

© Copyright by Radosława Górska, 2026. Wydawca: Superkorki Radosława Górska, Bydgoszcz.

Bezpłatną próbkę można udostępniać innym w niezmienionej postaci. Pełna wersja słowniczka jest chroniona prawem autorskim; jej kopiowanie i rozpowszechnianie bez zgody autorki jest zabronione.